

Raadsstuk

Onderwerp: Vaststellen definitief ontwerp (DO) Wilsonplein en beschikbaar stellen krediet

Reg.nummer: 2011/33635

1. Inleiding

In het Meerjarenprogramma 2011-2014 is het bouwen van een bergbezinkbassin onder het Wilsonplein opgenomen. Door “werk met werk” te maken heeft dit uiteindelijk geresulteerd in een project, waarbij van gevel (erfgrens) tot gevel (erfgrens) alles wordt vervangen (riolering, huisaansluitingen, openbare verlichting, verharding). Daarnaast zal het gehele plein opnieuw worden ingericht. De locatie van het bergbezinkbassin is reeds vastgesteld in het Collegebesluit 2010/23473 van d.d. 2 maart 2010.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. De investeringskosten van dit project beschikbaar te stellen uit de routinematige investeringsposten 63.19b € 1.600.000,- in 2012.
2. De exploitatiekosten van dit project beschikbaar te stellen uit de begrotingsposten “Groot onderhoud open verharding” € 100.000,- en “Openbare verlichting op normniveau” € 80.000,- en “Speelvoorzieningen op normniveau” € 26.000,- in 2012. De totale begrotingskosten bedragen € 206.000,-.

3. Beoogd resultaat

De integrale aanpak bij de herinrichting van het Wilsonplein draagt bij aan het inlopen van het achterstallig onderhoud. De openbare ruimte krijgt weer een hoogwaardige uitstraling. Daarnaast wordt met de aanleg van een bergbezinkbassin (BBB) voldaan aan de milieu-eisen die het Hoogheemraadschap Rijnland (HHR) aan de gemeente stelt (wettelijk verplichte basisinspanning). Het opnieuw inrichten van het plein zelf draagt bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte als geheel en de speelvoorziening en het openbaar groen in het bijzonder.

4. Argumenten

Uitgangspunten riolering

Om te voldoen aan de milieu eisen die het HHR aan de gemeente stelt moet onder het Wilsonplein een BBB gebouwd worden. Hierdoor wordt bij hevige regenval het water opgevangen en bezinkt het vuil. Het vuilwater met bezinksel gaat naar de rioolzuivering en het relatief schone water gaat naar het oppervlaktewater.

Daarnaast ligt er in de aangrenzende straat een riool dat stamt uit 1939. Dit riool is aan vervanging toe. Ook de huisaansluitingen zullen worden vervangen.

Uitgangspunten verharding

De verharding vertoont achterstallig onderhoud. Het vernieuwen van de verharding draagt bij aan de doelstelling van het College het achterstallig onderhoud in te lopen.

Duurzaam Haarlem

Dit project draagt bij aan de doelstelling van het College over een duurzaam Haarlem. Het bouwen van een BBB draagt bij aan een verlaging van het aantal overstortingen van het rioolwater en de vermindering van de hoeveelheid van elk van die ongeplande overstortingen op het oppervlaktewater. Dit draagt niet alleen bij aan de kwaliteit van het oppervlaktewater, maar ook aan de volksgezondheid.

Er zijn twee manieren om te voldoen aan de basisinspanning van het HHR. Afkoppelen en de bouw van een BBB. Afkoppelen (het regenwater apart afvoeren) is niet per definitie duurzamer/goedkoper. Globaal zijn er twee manieren van afkoppelen, namelijk een dubbel systeem aanleggen of alle hemelwater op het maaiveld laten afstromen al of niet in speciaal aangelegde delen van het maaiveld (greppels). Om dit zinvol te doen moet vaak een hele wijk of zeer grote gedeelten daarvan tegelijkertijd worden aangepakt. Beide methoden vergen een forse financiële inspanning, die indien de bestaande riolering slecht is, kan worden overwogen. In dit geval is de riolering in de aangrenzende straten niet aan vervanging toe en is dus gekozen voor het bouwen van een BBB.

Financiële argumenten

KOSTEN	2011	2012
IP 63.19b, vervangen riolering	€ 300.000,-	€ 1.600.000,-
Totaal routinematige investeringsposten	€ 300.000,-	€ 1.600.000,-
Groot onderhoud open verhardingen		€ 100.000,-
Openbare verlichting op normniveau brengen		€ 80.000,-
Speelvoorzieningen op normniveau brengen		€ 26.000,-
Totaal exploitatiekosten		€ 206.000,-
Totaal	€ 300.000,-	1.806.000,-

Onderhoudsparagraaf

De gemiddelde beheerskosten van de maaiveldinrichting (regulier onderhoud en vervangingskosten) bedragen na realisatie € 13.867,- per jaar. Er vindt geen areaaluitbreiding plaats dus de beheerskosten zullen niet toenemen.

De gemiddelde beheerskosten van het BBB (regulier onderhoud) bedragen na realisatie € 1.600,- per jaar. Er vindt een (verplichte) areaaluitbreiding plaats dus de beheerskosten zullen met 100% toenemen. Zowel de aanleg- als beheerskosten van de BBB worden volledig gedekt uit de rioolbelasting.

Participatie

Het ontwerp is tot stand gekomen in overleg met de wijkraad en een afvaardiging van de direct aanwonenden. In twee bijeenkomsten, op 17 mei 2010 en 14 juni 2010, is een ontwerp van de openbare ruimte besproken. Voorafgaande aan het opstellen van het ontwerp van de openbare ruimte is in twee bijeenkomsten (21 april 2009 en 23 november 2009) met wijkraad en bewoners de voorkeurspositie van het BBB bepaald. Het college van B&W heeft deze locatie op 2 maart 2010 (2010/23473) bekrachtigd. De participatie is als zeer positief ervaren door de bewoners.

Inspraak

Het ontwerp heeft van 18 november 2010 tot 30 december 2010 ter inzage gelegen. Daarnaast is er op 29 november 2010 een inloopavond georganiseerd. De inspraakreacties zijn verwerkt in het definitief ontwerp of gemotiveerd afgewezen. De verwerking van de inspraakreacties is opgenomen in de inspraaknotitie (zie bijlage B). De inspraakreacties waren overwegend positief.

Groenparagraaf

Op het Wilsonplein wordt 1 boom gekapt. Het betreft een boom zonder monumentale status. Daarnaast zal een gespecialiseerd bedrijf tijdens de uitvoering van de werkzaamheden erop toezien dat de overige bomen niet worden aangetast door de bouw.

5. Kanttekeningen

Geen.

6. Uitvoering

Het DO voor de herinrichting van het Wilsonplein wordt vastgesteld om daarmee de ontwerpfase af te ronden. Op basis van dit ontwerp kan het werk aanbesteed, gegund en vervolgens uitgevoerd gaan worden. Volgens planning zal het werk in november 2011 van start gaan. De werkzaamheden duren ongeveer 9 maanden. De periode tussen het vaststellen van het DO en de start van de uitvoering is nodig om het project technisch uit te werken, aan te besteden, een aannemer het werk te gunnen, materialen te bestellen en de voor uitvoering benodigde vergunningen te verkrijgen.

7. Bijlagen

- A. Definitief ontwerp Wilsonplein (cc. 03-02-2011, nr.: 11/114ls001)
- B. Inspraaknotitie
- C. “Onderbouwing aanleg bergbezinkbassins Haarlem”, d.d. 23-02-2011.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. De investeringskosten van dit project beschikbaar te stellen uit de routinematige investeringsposten 63.19b € 1.600.000,- in 2012.
2. De exploitatiekosten van dit project beschikbaar te stellen uit de begrotingsposten “Groot onderhoud open verharding” € 100.000,- en “Openbare verlichting op normniveau” € 80.000,- en “Speelvoorzieningen op normniveau” € 26.000,- in 2012. De totale begrotingskosten bedragen € 206.000,-.

Gedaan in de vergadering van ... ..

De griffier

De voorzitter

Inrichting openbare ruimte Wilsonsplein

Hydrangea serrata 'Intermedia'

bloei wit in juli/aug. schaduw, goede grond, kalkarm. hoogte 80 cm.

De Hydrangea serrata 'Intermedia' wordt 1 meter hoog. Bloeit met grote bollen, tussen de 5 en 10 centimeter doorsnee, bloeit zw/ wit, in de herfst naar rose. De Hydrangea serrata 'Intermedia' heeft fris groen blad.

De hortensia is volkomen winterhard, maar heeft in het voorjaar te lijden van de late vorst, waardoor de bloemknoppen kunnen bevriezen. De hortensia houdt van een vochtige, goed doorlatende bodem. De hortensia kan van kleur veranderen, van wit naar licht roze in het najaar en omgekeerd, dit komt door de hoeveelheid aluminium in de grond, of de plant dit op kan nemen hangt af van de zuurgraad, ohwel PH, de meeste soorten blijven op kleur.

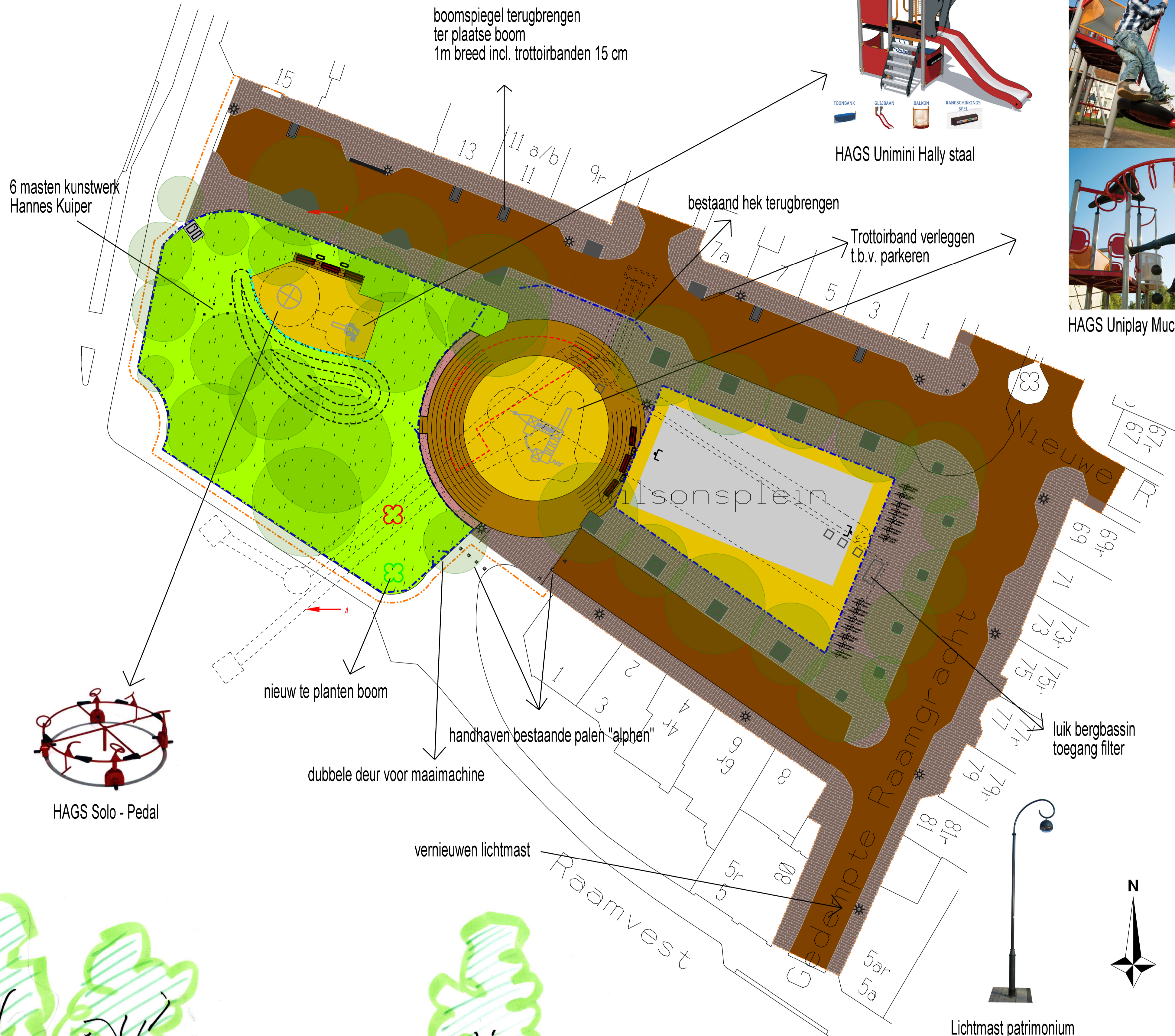

Hydrangea macrophylla 'Renate'

Is een de mooiste blauw bloeiende hortensia's op een zure grond. Met zijn 1 meter groeihogte relatief laag. De ph-waarde laag houden voor een intens blauwe kleur.

Standplaats: Bij voorkeur op koele, licht tot rijk beschaduwde plaatsen. Bij teveel aan zon of een tekort aan water kunnen de bladeren verdorven of verbranden. Zorg voor een voldoende vochtige standplaats die goed waterdoorlatend is. Hortensia's haten nattige voeten in de winter.

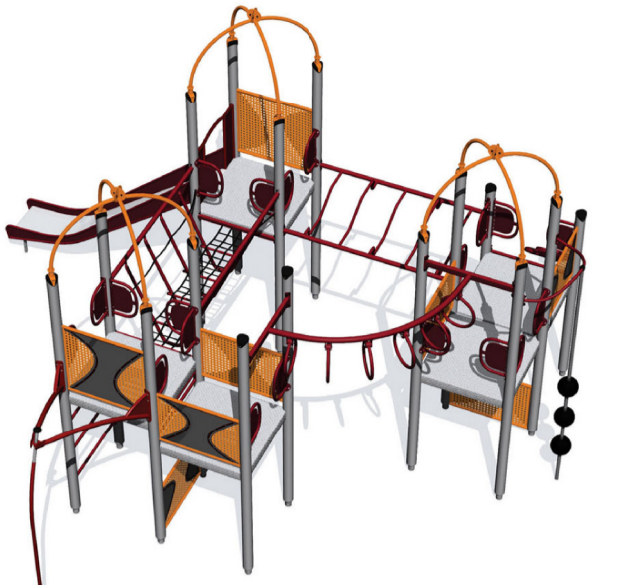
Standplaats lichtbehoefte halfschaduw - geschikt voor gebruik in de vasteplanten border - geschikt voor groepsbeplantingen

HAGS Unimini Hally staal

HAGS Uniplay Mucco, speelelement 5 tot 12 jaar

TORNADO

JINKLINK

BALPAAL

SCHOMMELBRUG

SNAKY

BEHENDIGHEIDS LADDER

Legenda

- Werkgrens
- Drainage
- Te handhaven hekwerk
- Te verwijderen hek
- Hoogtelijnen (grondophoging max 1m.)
- Lingen halfsteens
- Asfalt
- Gras
- Valondergrond
- Hergebruik bestaande klinkerbestrating kwf oud
- Terugbrengen klinkerbestrating
- Strook plantgrond met kleurrijk struikgewas max. 1 meter hoog
- Bergbezinkbassin + overstort
- Zitbank Canape retro
- Bestaande boom
- Te verwijderen boom
- Aanbrengen nieuwe boom
- Aanbrengen lichtmast Patrimonium
- 2 Gasverdeelkasten
- Tulip fietsenrek
- Constructo 50 Afvalbak
- Doeltje en Basketbal paal

HAGS Solo - Pedal

nieuw te planten boom

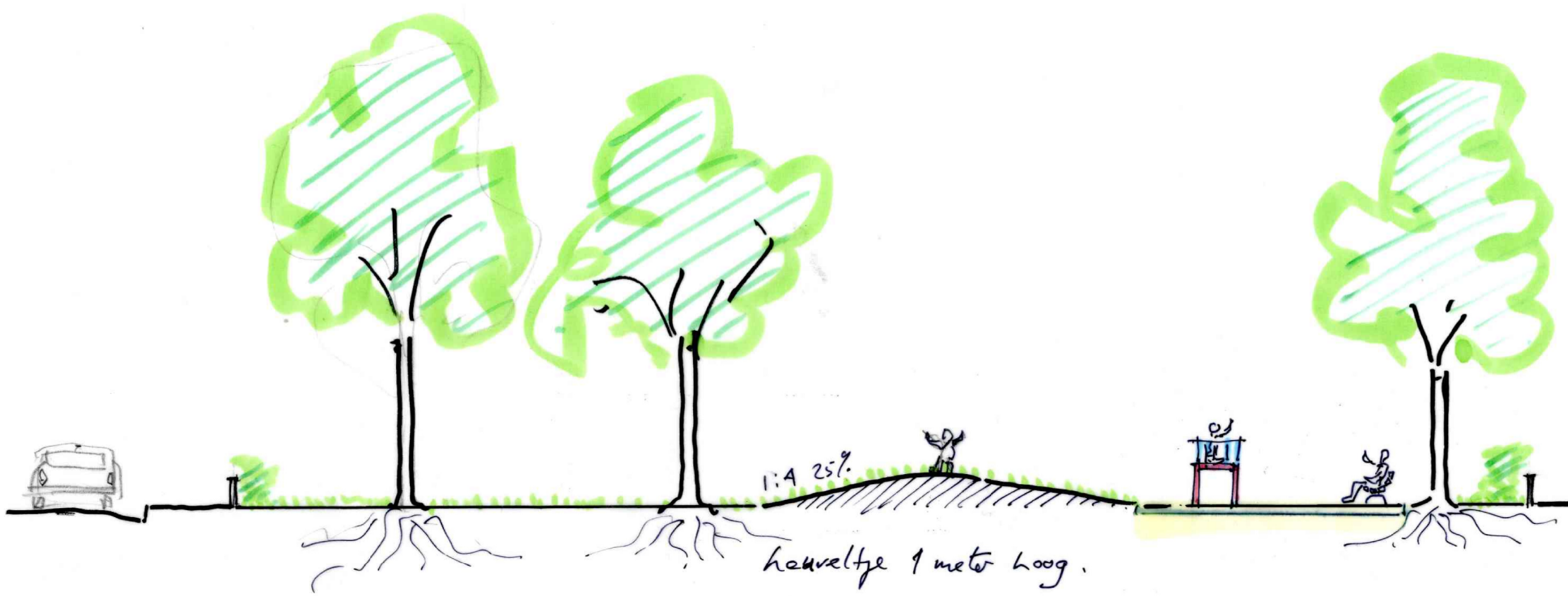
handhaven bestaande palen "alphen"

dubbele deur voor maaimachine

vernieuwen lichtmast

luik bergbassin toegang filter

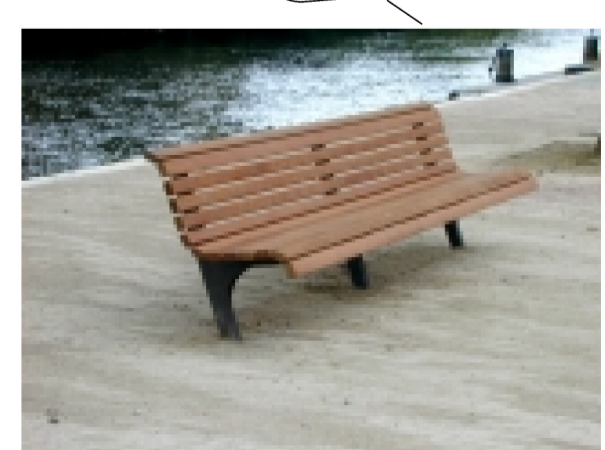
Lichtmast patrimonium

DOORSNEDE A-A

Constructo 50 afvalbak

Zitbank Canape retro

Tulip fietsenrek

RUIMTELIJK ONTWERP

Onderwerp:
Inrichting openbare ruimte Wilsonsplein

datum : 03-02-2011
schaal : 1:250
formaat : A1
planfase : DO

projectrekkker:
AB
getekend:
MS

gecontroleerd:
tekening nummer:
114Is001

Haarlem

Nr	Reactie (her)inrichting Wilsonsplein (BBB)	Antwoord
1.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Riolering aan de noordzijde van het plein meenemen in het project (i.v.m. eens in de zoveel tijd verstoppingen) ➤ Verzoek tot kappen van 1 boom, staat schuin tegenover nr. 7 aan de buitenzijde van de middencirkel. Neemt licht weg voor en in het huis. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Riool en huisaansluitingen worden vervangen ➤ Beleid van de Gemeente Haarlem is om gezonde bomen niet te kappen.
2.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Herstraten met klinkers ➤ Bij vervanging en aanpassing riolering aan de zuidkant rekening houden met aansluiting van de keuken, thans is er voldoende afschot en is geen pomp nodig 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ook in de trottoirs aan de woningen zijde van het plein wordt de bestrating van tegels vervangen door klinkers. ➤ De technische opmerking wordt meegenomen in het ontwerp en de uitvoering.

Onderbouwing aanleg van bergbezinkbassins in Haarlem

DE BASISINSPANNING MOET GEHAALD...

Het huidige rioleringsbeleid in Haarlem met betrekking tot BergBezinkBassins is:

- **Voldoen aan de “basisinspanning”¹**
Door het sluiten van gemengde riooloverstorten, door de aanleg van 35 BBB's en door een klein gebied als proef af te koppelen.
- **Voorkomen wateroverlast**
Door afvoer- en bergingsvergroting. Bergingsvergroting (mede) door aanleg van BBB's

Haarlem liep in landelijk opzicht achter op dit doel en heeft harde afspraken gemaakt met Rijnland om de vuiluitwerp uit de gezamenlijke gemengde riooloverstorten uiterlijk in 2015 te halveren. Om de basisinspanning te bereiken is de afgelopen tijd in de aanleg van BBB's fors geïntensiveerd. In totaal gaat het volgens het Gemeentelijk Rioleringsplan om een investering van circa 57 miljoen euro (planperiode GRP tot en met 2011). Het GRP voorziet aanleg van alle geplande 35 bergbezinkbassins, inclusief de benodigde rioolvergrotingen tot en met 2015, voor een geschatte investering van circa 88 miljoen euro. In het nieuwe GRP volgt een nadere invulling van de noodzakelijke investeringen.

...MAAR NIET ALLEEN MET BBB's !

Inmiddels is het 2011 en is de planperiode van het GRP aan het verstrijken. Het riolerings beleid is tot op heden niet gewijzigd, maar wél de technische invulling! Het bleek mogelijk om de basisinspanning op andere wijze te behalen. Slimmer, duurzamer... én goedkoper !

Met méér afkoppelen, minder BBB's, en de inrichting van slimmere afvoernetwerken, kan óók de basisinspanning bereikt worden. In 4 jaar tijd kon het aantal van 35 BBB's teruggebracht worden naar 20 (!), door meer in te zetten op afkoppelen (met name in Schalkwijk), het sterk vermaasde netwerk van Haarlem aan te passen en slimmer te benutten en rioolverzwaringen zoveel mogelijk combineren met vernieuwing van oude en kwalitatief slechte riolen. De resterende 20 BBB's (zie kaartbijlage), waarvan er al 10 zijn gebouwd, zijn niet door afkoppelen te vervangen. Zonder de doelen bij te stellen is in 4 jaar tijd zodoende al een forse investeringsvermindering behaald en zijn ons de nodige procedurele inspanningen bespaard gebleven. Dit is pure winst.

HOE NU VERDER ?

De overgebleven 10 BBB's zijn vooral in het dichte stedelijk gebied gepland. Het alternatief afkoppelen heeft er nauwelijks of beperkt zin omdat er óf weinig ruimte is, óf kwalitatief goede en jonge riolen, óf omdat het omringd is door gemengd stelsel en het HWA toch weer op het gemengd stelsel zou moeten afvoeren.

---

¹ Grofweg betekent dit een halvering van de vuiluitwerp door (gemengde) riooloverstorten. De maatstaf geldt landelijk en is aanleiding geweest voor het op grote schaal toepassen van milieumaatregelen aan de riolering en de zuiveringen. De normen zijn door CIW/CUWVO geadviseerd in werkgroep VI “Emissies en diffuse bronnen” . Ze zijn vastgelegd in de rapportage “Overstortingen uit rioolstelsels en regenwaterlozingen” 1992. Citaat: “De maatstaf is 50 kg CZV/(ha.j) en wordt gemeentebreed getotaliseerd over alle gemengde stelsels. De maatstaf wordt toegepast op het aangesloten verharde oppervlak van het bemalingsgebied.”

Afkoppelen is alleen een uitstekende maatregel als er voldoende ruimte is, én als het hemelwaterriool (HWA) daadwerkelijk op open water kan afvoeren, én een herinrichting van de openbare ruimte speelt. Dit gebeurt met name in Schalkwijk, waar er veel milieuwinst mee te halen valt, er ruimte is om af te koppelen en onderhoudsbehoefte van de openbare ruimte.

BEKOSTIGING MAATREGELEN VOOR DE BASISINSPANNING²

In Haarlem worden alle rioleringsmaatregelen, inbegrepen alle milieumaatregelen voor de basisinspanning, BBB's en afkoppelprojecten bekostigd uit de rioolheffing.

Rioolrecht en rioolheffing

Het oude rioolrecht met retributiekarakter is met de invoering van de Wet verankering en bekostiging Gemeentelijke Watertaken in 2008 vervallen. Daarvoor in de plaats is een rioolheffing gekomen (art. 228a Gemeentewet) met een bestemmingskarakter, die alle gemeenten sinds 2010 verplicht heffen.

Verschil tussen rioolrecht en rioolheffing

De kosten die met de rioolheffing kunnen worden doorberekend zijn uitgebreider dan de kosten die met het oude rioolrecht konden worden verhaald. De heffing is een belasting waar geen rechtstreeks belang en profijt voor de gebruikers van riolering tegenover hoeft te staan, zoals dat wel het geval is bij het oude rioolrecht. Dat betekent dat ook nieuwe gemeentelijke watertaken die geen rechtstreeks verband met de riolering hebben als bijvoorbeeld de grondwaterzorgplicht, uit de nieuwe heffing bekostigd kunnen worden.

Overeenkomsten tussen rioolrecht en rioolheffing

Ook de nieuwe rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn.

Indirecte kosten mogen ook in de nieuwe heffing worden doorberekend.

Investerings in de riolering (investering met economisch nut) worden geactiveerd en afgeschreven (basisregel BBV).

Milieumaatregelen BBB's en afkoppelen

Alle riolerings-milieumaatregelen in Haarlem (bergbezinkbassins en afkoppelprojecten) worden in Haarlem bekostigd uit de nieuwe rioolheffing. De inkomsten van de rioolheffing mogen alleen gebruikt worden voor de in art. 228a van de Gemeentewet genoemde activiteiten. Dit zijn:

- a. de inzameling, berging, transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede zuivering van huishoudelijk afvalwater
- b. het beheer van afvloeiend hemelwater en het verwerken van overtollig grondwater

Gevolgen van bezuinigingen op rioleringsinvesteringen

Het gevolg van het karakter van de nieuwe rioolheffing is dat bezuinigingen op rioleringsinvesteringen niet ten goede mogen komen aan de algemene middelen. Besparingen op uitgaven in de riolering kunnen alleen gevolgen hebben voor de hoogte van de rioolheffing.

---

² Bron: Commissie Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), notitie Riolering oktober 2009

BELANGRIJKE KENGETALLEN MILIEUMAATREGELEN IN HAARLEM

1. Van 35 BBB's (situatie 2007) naar 20 BBB's (situatie 2010)
2. 10 BBB's zijn al gebouwd
3. 10 BBB's moeten nog gebouwd worden (naam en uitvoeringsperiode)
  1. Zuiderzeelaan (2011)
  2. Pijnboomstraat (2011-2012)
  3. Wilsonsplein (2011-2012)
  4. Waardmolenpad (2011-2012)
  5. Parkwijk (2012)
  6. Jan van Galen straat (2012-2013)
  7. Leidsevaart-kathedraal (2012-2013)
  8. Rollandslaan-Vlaamseweg (2012-2013)
  9. Zomervaart (2012-2013)
  10. Delftwijk-noord (2014-2015)
4. Veel gemengde riooloverstorten zijn en worden gesaneerd of aangepast
5. Circa 50% van de oppervlakte in Haarlem voert in 2015 af naar 20 BBB's
6. In circa 225 ha Haarlemse wijken wordt afgekoppeld, waarvan ca 15 ha nu al is afgekoppeld (Meerwijk-Oost).
7. Inschatting: meer dan 90% van alle voorgenomen milieumaatregelen zijn in 2015 uitgevoerd

KAARTBIJLAGEN

1. kaart **Overzicht Maatregelen Basisinspanning** met
  - projectgebieden waar afgekoppeld gaat worden vgs beleid (met naam en geschatte oppervlakte in hectares)
  - lokaties van 20 BBB's met enige kenmerken en bijbehorende rioolverruiming
2. kaart **Overzicht Bergbezinkbassins Haarlem** met
  - de invloeds- of werkingsgebieden van de 20 BBB's in Haarlem

Haarlem, OGV-B, riolering en grondwater

Wim Kok/ John Teeuw/Erhard Föllmi

23 februari 2011